

Podmínky sociálního podnikání v České republice

**SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ FAKULTA
V KARVINĚ**

20.10.2021

VOJTĚCH BECK

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Terminologie

Sociální ve spojení s ekonomikou je odvozeno od slova „societa“ (= společnost, společenství, komunita, sdružení, obec), je to něco jiného než známá spojení sociální služby, dávky, sociální politika ve smyslu „individuální pomoc a uspokojení potřeb klienta, občana“.

Sociální přidanou hodnotu chápeme jako úroveň komunikace a vztahů, příspěvek k soudržnosti komunity a její schopnosti přežít, lze ji obtížně měřit bez použití specifických technik. Sociální přidaná hodnota může při vhodné strategii zvyšovat hodnotu produkce sociálního podniku na obchodním trhu – v ideálním případě i jeho tržní cenu.

Terminologie

Společenský prospěch sociálního podniku je vyjádřen v jeho základní vizi a strategii, měl by být také obsahem statutárních dokumentů společnosti a měl by být v rovnováze s obchodně-podnikatelskými cíli. U integračních sociálních podniků se zpravidla jedná o vytváření pracovních míst pro znevýhodněné zaměstnance, podporu jejich přiměřeného profesního a osobního rozvoje. Společenským prospěchem může být ale i aktivní řešení chybějících služeb nebo infrastruktury v regionu nebo pozitivní dopad na životní prostředí, udržitelný rozvoj.

Za **stakeholdery** (zainteresované osoby) sociálních podniků jsou považovány právnické i fyzické osoby, s nimiž sociální podnik navazuje vztahy, posilující společenský prospěch. Mimo zaměstnanců, úřadů a institucí jimi mohou být zájmové organizace, školy, města a obce, ale i odběratelé a dodavatelé sociálních podniků.

Terminologie

Sociálním podnikem je „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo její součást nebo fyzická osoba, které splňují principy sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v zakládacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu (anglicky triple bottom line) – ekonomického, sociálního a environmentálního.

Integračním sociálním podnikem se podle definice TESSEA rozumí „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo fyzická osoba, které splňují principy integračního sociálního podniku. Integrační sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, kterým je zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce, a tento cíl je formulován v zakládacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.

Terminologie

● Sociální ekonomika definovaná pro české podmínky

Patří sem aktivity, jejichž cílem je zvýšit zaměstnanost v místních podmínkách anebo uspokojit další potřeby a cíle komunity v oblasti ekonomického, sociálního, kulturního a environmentálního rozvoje. Subjekty sociální ekonomiky sdílejí tyto rysy:

naplňování
veřejně
prospěšného
cíle

demokratické
rozhodování

podpora
iniciativy
občanů

nezávislost
na veřejných
či soukromých
institucích

jiný způsob
zacházení
se ziskem

zohledňování
environ-
mentálních
aspektů

uspokojování
přednostně
místních
potřeb

využívání
přednostně
místních
zdrojů [8]

Terminologie

Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl formulovaný v základacích dokumentech. Nejedná se o novou právní formu.

Statusu „sociální podnik“ může nabýt podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba těchto právních forem:

- ✓ obchodní korporace vymezené zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích,
- ✓ nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob založené/á dle platného občanského zákoníku
- ✓ zahraniční právnické osoby se sídlem na území EHP, které na území ČR provozují odštěpný závod, pokud splňují ostatní podmínky pro přiznání statusu.

Postavení sociálního podniku

Postavení sociálního podniku závisí více než jinde **na vztazích s okolím**

- ✓ Veřejná správa
- ✓ Samospráva (více úrovní)
- ✓ Ostatní sociální podniky/neziskové organizace
- ✓ Podnikatelé
- ✓ Veřejné mínění (občané)

Pokud se při své činnosti a svém rozvoji může opírat o dobré vztahy se **stakeholdery**, má lepší pozici „vyčnívá z řady“ ostatních podobných organizací

Sociální podnik - stakeholderi

Soukromý sektor – typickým projevem je CSR

Veřejný sektor lze členit na:

- ✓ Státní správu (chce naplňovat sociální roli a udržitelný rozvoj)
- ✓ Samosprávu (podpora obyvatel, rozvoje, hlavní zadavatel SOVZ)

Neziskový sektor (NGO) – zpravidla generuje vznik sociálních podniků

Soukromý sektor

- ✓ „core byznys“ motivován ziskem
- ✓ Pro konkurenci už nestačí kvalita a cena
- ✓ Hledá sociální přidanou hodnotu cestou CSR
- ✓ Dva směry, kterým dnes rozumí
  - Integrace znevýhodněných v SP
  - SP enviro pro udržitelný rozvoj
- ✓ Předpoklad: podpora NGO a SP je „charita“, SP nemůže být konkurenceschopný

Sociální podnik - stakeholderi

Veřejný sektor

Omezen byrokracií a legislativou

Disponuje veřejnými financemi

Podporuje sociální inovace a rozvoj

Potřebuje NGO a vznik SP, ale chybí mu legislativní ukotvení

Samosprávy mají blíž k realitě a praxi, významní potenciální stakeholderi

Předsudek: zneužívání veřejných financí, nedůvěra v „neznámé“

Neziskový sektor

Primární je společenský prospěch

Podnikání a zisk vnímány s nedůvěrou

Neomezený inovační potenciál

Hledá dodatečné zdroje na společensky prospěšnou „hlavní“ činnost

Předsudek: všichni musí chápat naše dobročinné cíle a rozumět našim potřebám...

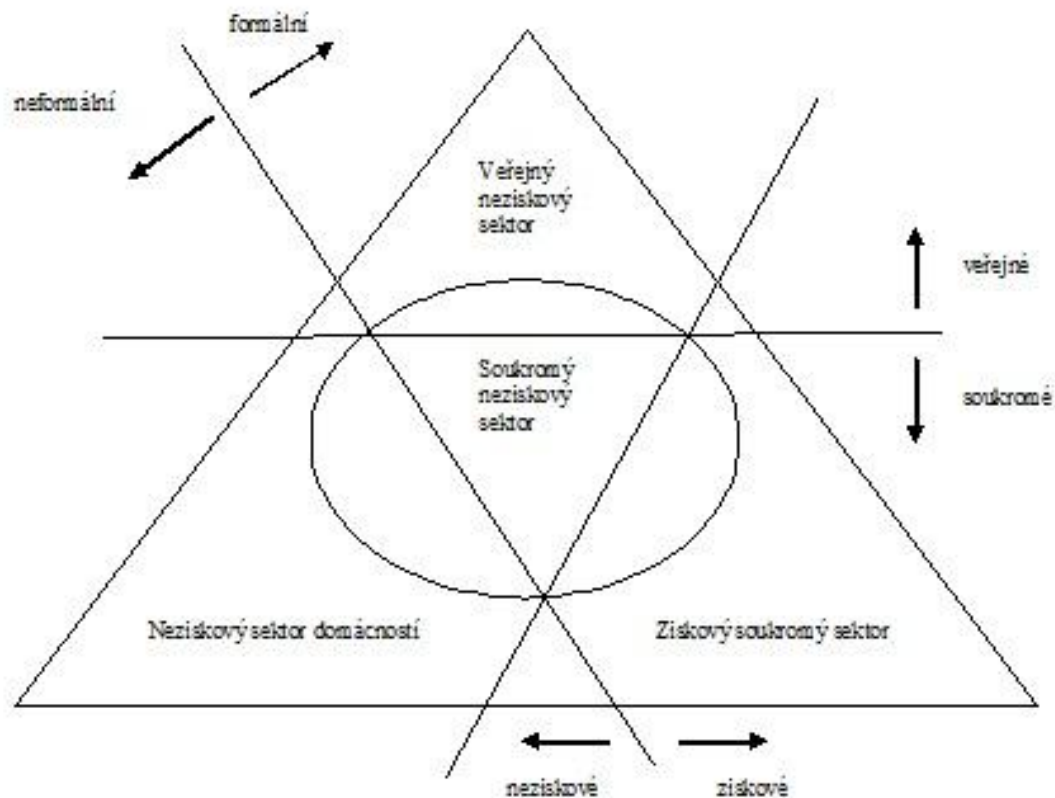
Sektor Sociální ekonomiky

Národní hospodářství se člení na:

- ✓ **Tržně komerční sektor**, který je v soukromém vlastnictví a je ziskově motivován.
- ✓ **Veřejný sektor**, který je ve vlastnictví státu (v širokém smyslu) jménem lidu.
- ✓ **Třetí sektor**, tj. sociální ekonomika, která zahrnuje širokou škálu organizací, jako jsou různá dobrovolná sdružení, nadace a další neziskové organizace.
- ✓ Někdy se také v uvedené logice členění uvádí **čtvrté odvětví**, tzv. **neformální sektor**, kde neformální výměny probíhají mezi rodinou a přáteli. V češtině se také uvádí termín sousedská výpomoc.

Sektor Sociální ekonomiky

Sektor Sociální ekonomiky

Sociální ekonomika vymezuje pojem sociální podnikání jako souhrn ekonomických aktivit se znaky podnikání, které směřují k naplňování obecně prospěšných cílů.

Podporu sociální ekonomice dlouhodobě vyjadřuje rovněž Evropská unie. V roce 2000 byla založena reprezentativní instituce pro sociální ekonomiku CEP-CMAF – Evropská stálá konference družstev, vzájemných společností, sdružení a nadací, jejíž název od roku 2008 je Social Economy Europe. Tato instituce publikovala v roce 2002 **Chartu sociální ekonomiky**, která definuje základní principy uplatňování sociální ekonomiky v moderní vyspělé společnosti. V roce 2007 bylo přijato **Memorandum k sociální ekonomice**, které vymezuje pilíře sociální ekonomiky v podobě družstev, vzájemných společností, asociací a nadací.

Významnou institucí EU, která se zapojuje do oblasti sociální ekonomiky, představuje **Evropský hospodářský a sociální výbor**, který v roce 2011 publikoval své průzkumné stanovisko k sociální ekonomice a sociálním podnikům.

Konstatuje, že cíle a zásady sociální ekonomiky a sociálního podnikání jsou úzce spojeny se **Strategií Evropa 2020**. Sociální podniky chápe jako nezávislé subjekty, často pocházející z organizací občanské společnosti nebo jsou k nim přidruženy a zapojují do své činnosti poslání i dobrovolníky.

Sektor Sociální ekonomiky

Třetí sektor lze rozdělit do tří dílčích částí - společný sektor, neziskový sektor a sektor sociálního podnikání.

Společný sektor zahrnuje organizace působící na místní nebo na úrovni konkrétních sdružení. Obvykle jde o malé, skromně financované organizace, do značné míry závislé na dobrovolné, spíše než placené aktivitě. Příkladem jsou zájmové spolky (zahrádkáři, filatelisté, apod.), občanská sdružení, atd.

V **neziskovém sektoru** jde o instituce provozované různými vlastníky, včetně organizací, které mají formální charakter (právní listiny vymezující způsoby aktivity a uspořádání). Tyto instituce mohou být zřizovány „vládou“ nebo jsou soukromé (nezávislé na vládě) a samosprávné; a pracují s významným stupněm dobrovolnického zapojení. Příkladem mohou být bytová družstva, velké charity, velké místní sdružení, celostátní volební organizace, atp.

Podle některých definicí, **sektor sociálního podnikání** zahrnuje subjekty, které jsou podniky s převážně sociálními cíli, jejichž přebytky jsou do značné míry reinvestovány k tomuto účelu. Spíše než se řídit potřebou maximalizovat zisk pro akcionáře a jiné majitele, je více hodnoceno naplnění funkce, pro kterou byl podnik zřízen.

Typologie sociálních podniků

V praxi se v zemích Evropy rozlišují v zásadě **3 typy sociálních podniků** a to následovně:

- ✓ Sociální podnik, jehož hodnota je založena na hodnotě produkováných výrobků či poskytovaných služeb.
- ✓ Sociální podnik, který je zaměřen na poskytování sociálních služeb např. služby sociální péče, péče o děti, místní/komunitní služby, životní prostředí/recyklace apod.
- ✓ **Sociální podniky, které poskytují zaměstnání znevýhodněným a zdravotně postiženým osobám, jedná se o tzv. integrační podniky** (forma sociálního podniku, která je upřednostňována a praktikována v ČR)
- ✓ Sociální podnik, který je kombinací/mixem všech tří typů.

Charakteristika sociálních podniků

Přínos sociálních podniků

Přínos sociálních podniků pro národní hospodářství spočívá zejména v kombinaci tzv. trojího přínosu – ekonomického, sociálního a environmentálního.

Principy sociálního podniku

Tab. 3.1 – principy sociálního podniku

Principy sociálního podniku	
0) obecná definice Podtrženo = vyžadováno	0a) veřejně prospěšný cíl formulován v základních dokumentech a naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit.
1) sociální prospěch	1a) provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí.
	1b) účast zaměstnanců a členů na směřování podniku.
2) ekonomický prospěch	2a) případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálních podniků a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů.
	2b) Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovateli.
	2c) Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech.
	2d) Schopnost zvládat ekonomická rizika.
	2e) Omezení nakládání s majetkem (tzv. asset lock).
	2f) Vykonávání soustavné ekonomické aktivity.
	2g) Trend směrem k placené práci.
3) environmentální a místní prospěch	3a) Přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky.
	3b) Využívání přednostně místních zdrojů.
	3c) Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeb.
	3d) Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry.

Indikátory sociálního podniku

Tab. 3.2 – povinné indikátory sociálních podniků

Povinné indikátory sociálních podniků TESSA	
0. Obecná definice	1) Reálně se uskutečňují veřejně prospěšné aktivity, které jsou v souladu s veřejně prospěšným cílem
1. sociální prospěch	2) Zaměstnanci (členové) jsou pravidelně a systematicky informováni o chodu podniku, výsledcích hospodaření a naplňování veřejně prospěšných cílů
2. ekonomický prospěch	3) Více jak 50 % případného zisku je reinvestováno do rozvoje sociálního podniku a/nebo naplňování deklarovaných veřejně prospěšných cílů a informace o distribuci a využití případného zisku je veřejně dostupná 4) Manažerské řízení podniku je nezávislé na externím zřizovateli či vlastníkovi 5) tržby z prodeje výrobků a/nebo služeb tvoří, alespoň 30 % z celkových výnosů podniku 6) podnik využívá některou ze standartních metod ekonomického řízení a/nebo řízení ekonomických rizik
3. environmentální a místní prospěch	7) Podnik má formulované zásady environmentálně šetrného úřadování a provozu a naplňuje je v praxi 8) podnik komunikuje a spolupracuje s místními aktéry

Přínos sociálních podniků

- ✓ Sociální podniky se stávají silným a účinným nástrojem orgánů státní správy i samosprávy v boji proti sociálnímu vyloučení, napomáhají řešení rostoucí nezaměstnanosti a to zejména nezaměstnanosti specifických skupin obyvatelstva, které se obtížně uplatňují na trhu práce z důvodů nejrůznějších zdravotních a sociálních bariér.
- ✓ Sociální ekonomika představuje segment, který doposud není v České republice dostatečně rozvinut, přestože existuje celá řada potenciálních podnikatelských příležitostí.
- ✓ Problémem je nízká obeznámenost s tímto konceptem na straně podnikatelských subjektů i nedostatečná podpora tohoto konceptu jako mechanismu umožňujícího naplnění cílů politiky zaměstnanosti a sociální integrace.

Sociální podnikání v ČR

- ✓ České pojetí sociálního podniku je široké a velký důraz kladen na to, aby ekonomický a sociální cíl (podnikání a sociální mise) byly v rovnováze, dobrý úmysl nestačí, sociální podnikání je stále podnikáním jako takovým a toto je vnímáno jako předpoklad úspěšného podniku;
- ✓ Většina stávajících sociálních podniků v ČR se zaměřuje na zaměstnávání znevýhodněných osob (jedná se o tzv. integrační sociální podniky – WISE);
- ✓ Řada z nich má statut chráněného pracoviště, tj. zaměstnává osoby se zdravotním postižením;
- ✓ Kromě výše uvedených integračních sociálních podniků se v ČR vyskytují také sociální podniky, které poskytují obecně prospěšné služby v oblasti sociálního začleňování a místního rozvoje včetně ekologicky orientovaných činností či prodeje fair trade výrobků;
- ✓ Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) sociálně podnikají (nebo by chtěly začít) v rámci své doplňkové činnosti s cílem použít zisk pro financování své hlavní obecně prospěšné činnosti/svého poslání

Sociální podniky v ČR

✓ **Sociální podnikatelé**, kteří se **etablovali z řad „normálních“ podnikatelů**, se většinou velmi dobře orientují v podnikatelském prostředí, umí pracovat s podnikatelským i finančním plánem, mohou disponovat kapitálem ze svých dřívějších podnikatelských aktivit, který nyní použijí např. jako vstupní investici do nové podnikatelské aktivity anebo jej pak použijí jako „polštář“, když nastanou horší časy (hospodářská krize apod.).

✓ Tito podnikatelé většinou umí jednat s bankami, mají již navázány ve svém okolí kontakty, známosti apod., kterých mohou i nadále využívat. Problémy u tohoto typu podnikatelů pak však nastávají zejména v oblasti práce s cílovou skupinou (spočívá-li jejich podnikání v zaměstnávání znevýhodněných osob) anebo obecně v oblasti naplňování a udržení sociální mise jejich podnikání.

Sociální podniky v ČR

- ✓ U **sociálních podnikatelů**, kteří **pocházejí z neziskového sektoru**, nastává problém opačný.
- ✓ Tito lidé se většinou vyznačují velmi profesionální prací s cílovou skupinou, mají navázány kontakty s ostatními pomáhajícími organizacemi, umí si na svou činnost napsat projekt, umí zdůvodnit potřeby cílových skupin. V podnikatelském prostředí se však příliš neorientují, nemají navázány potřebné kontakty, nedisponují finančním kapitálem, který by mohli pro své podnikatelské aktivity využít, ať už na vstupní investice nebo jako rezervu.
- ✓ Dále se stává, že podceňují význam podnikatelského plánu, tzn., že analýzu trhu, marketingový plán, analýzu bodu zvratu, analýzu konkurence, investiční záměr, finanční plán, plán cash flow atd. buď zpracovány vůbec nemají anebo mají tyto dokumenty zpracovány nekvalitně.

Sociální podniky v ČR

- ✓ Koncept sociálního podniku není dosud v České republice přijat.
- ✓ Chybí zejména jednoznačné legislativní vymezení tohoto subjektu, jako jedinečné formy podnikání.
- ✓ Dosud existující sociální podniky v České republice mají různou právní formu, přičemž k nejčastějším patří společnost s ručením omezeným a obecně prospěšná společnost. Nelze jednoznačně říci, která z právních forem sociálních podniků je nejvýhodnější. Vždy totiž záleží na osobě zakladatele, charakteru poskytovaných služeb či vyráběných výrobků, poslání sociálního podniku a dalších faktorech.
- ✓ V současné době funguje v ČR cca 224 (dle roku 2018) sociálních podniků, jež se k této myšlence samy hlásí a které podnikají snad ve všech oblastech hospodářství (výroba i služby všeho druhu). Jedná se o úklidové služby, kavárny, cukrárny, restaurace, výrobní i zpracovatelské podniky, grafická studia, digitalizační dílny, call centra, údržbu zahrad a parků atd.

Sociální podniky v ČR

Celkový počet
sociálních podniků v ČR - 224

Sociální podniky v ČR

Tab. 4.1 - Podílové porovnání nezaměstnaných, počtu obyvatel a sociálních podniků v jednotlivých krajích ČR

Kraje ČR	Podíl nezaměstnaných k 28. 2. 2019 ⁵⁵	Podíl sociálních podniků	Podíl počtu obyvatel
Hlavní město Praha	1,95 %	24 %	12 %
Středočeský kraj	2,74 %	8 %	13 %
Plzeňský kraj	2,25 %	4 %	6 %
Karlovarský kraj	3,19 %	3 %	3 %
Jihočeský kraj	2,17 %	5 %	6 %
Kraj Vysočina	3,08 %	6 %	5 %
Liberecký kraj	3,26 %	1 %	4 %
Ústecký kraj	4,73 %	7 %	8 %
Královehradecký kraj	2,43 %	5 %	5 %
Pardubický kraj	2,41 %	4 %	5 %
Jihomoravský kraj	4 %	10 %	11 %
Zlínský kraj	2,7 %	8 %	5 %
Olomoucký kraj	3,41 %	7 %	6 %
Moravskoslezský kraj	4,78 %	8 %	11 %
Česká republika	3,08 %	100 %	100 %

Sociální podniky v ČR

V současné době neexistuje v rámci České republiky jednotné vymezení pojmu sociální podnik.

Tento stav koresponduje se skutečností, že neexistuje žádný jednotný registr či databáze sociálních podniků a zejména žádný legislativní předpis, který by jednoznačně vymezoval, který podnik je sociální a jaké parametry a indikátory má splňovat.

Sociální podniky tak hledají oporu pro svou existenci v současných legislativních normách a to zejména v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

V rámci legislativního procesu je připraveno paragrafované znění zákona o sociálním podnikání.

Zákon o sociálním podniku

Chápání sociálního podnikání:

- ✓ Nejednotnost výkladu
- ✓ Aktivity NNO za získáním dodatečných zdrojů financí (tzv. vedlejší výdělečná činnost NNO)
- ✓ Komerční podnikání, do něž je integrován sociální prvek
- ✓ Jakékoliv provádění sociální činnosti v nespecifikované míře a podpoře
- ✓ Sociálně orientované subjekty, které svojí činností nesou ekonomická rizika
- ✓ Charitativní pomoc
- ✓ Každá organizace se sociálním posláním
- ✓ Běžné činnosti poskytovatelů sociálních služeb

Zákon o sociálním podniku

- ✓ Komerční podnikání za účelem zisku, ale činí tak s ohledy na společenské dopady
- ✓ Komerční podnikání za účelem zisku doplněné o charitativní programy, zaměstnanecké dobrovolnictví a dary pro neziskový sektor

Sociální podnik:

Organizace s udržitelným podnikatelským plánem a s primárně sociálním nikoliv ziskovým cílem

Zákon o sociálním podniku

Účel záměru zákona:

- definice sociálního podniku
  - status sociálního podniku
  - právní úprava přispěje k uznání významu sociálního podnikání v České republice a umožní vytvářet podmínky pro jeho setrvalý rozvoj
  - jednotné právní prostředí pro sociální podnikání
  - sociálním podnikáním se rozumí působení sociálních podniků na trhu
  - benefity pro sociální podniky
  - zákon nevytváří novou právní formu
-
- podnikající fyzické osoby budou muset být zapsány v obchodním rejstříku
  - Status bude přístupný i pro zahraniční právnické osoby podnikající v České republice
  - Stanovení práv, povinností a kontrolních mechanismů subjektů se statutem
  - Vymezení správce agendy – MPSV
  - Zřízení Rady pro rozvoj sociální ekonomiky (poradní orgán vlády)

Zákon o sociálním podniku

Status sociálního podniku:

Právní nárok při splnění podmínek:

-podniká, a to nikoliv v oboru, který by měl významné negativní sociální důsledky

-jeho zakladatelské právní jednání stanovuje podmínky nakládání se ziskem použitým pro další rozvoj sociálního podniku a/nebo pro zajištění veřejně prospěšné činnosti

-má nastavena pravidla pro účast zaměstnanců a členů na směřování podniku formou jejich systematického informování o chodu sociálního podniku, výsledcích hospodaření a naplňování stanovených veřejně prospěšných cílů

-více než 50 % svého zisku, včetně nerozděleného zisku z minulých let, reinvestuje do rozvoje svého sociálního podniku a/nebo pro zajištění veřejně prospěšné činnosti a zveřejňuje informace o využití případného zisku použitého na rozvoj sociálního podniku a/nebo na veřejně prospěšnou činnost

Zákon o sociálním podniku

Status sociálního podniku:

- má formulované veřejně dostupné zásady environmentálně šetrného podnikání v podobě, která bude zákonem stanovena, a tyto zásady naplňuje v praxi
- má minimálně 30 % příjmů z vlastních tržeb
- zaměstnává alespoň jednu osobu a současně zaměstnává osoby v souhrnné výši nejméně jednoho plného úvazku přepočteného stavu zaměstnanců nepřetržitě po dobu alespoň 12 měsíců před podáním žádosti o status sociálního podniku
- zveřejňuje svoje zakladatelské právní jednání
- zveřejňuje svoje skutečné majitele a má transparentní vlastnickou strukturu
- jeho statutární orgány jsou bezúhonné ve smyslu živnostenského zákona

Zákon o sociálním podniku

Status sociálního podniku:

- nemá dluhy po splatnosti vůči daňové správě nebo dluhy po splatnosti na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti či na pojistném na veřejném zdravotním pojištění
- není v procesu likvidace nebo v úpadku dle insolvenčního zákona
- vede účetnictví ve zjednodušeném nebo v plném rozsahu dle zákona o účetnictví
- má uzavřeno alespoň jedno účetní období jako podnikající osoba a zároveň po dobu nejméně 12 měsíců před podáním žádosti o status sociálního podniku splňuje všechny podmínky pro dosažení tohoto statusu

Zákon o sociálním podniku

Status sociálního podniku:

Varianta 1: Majetková účast právnické osoby veřejného práva (dle § 20 občanského zákoníku) v sociálním podniku není omezena.

Varianta 2: Podnik s majetkovou účastí právnické osoby veřejného práva (dle § 20 občanského zákoníku) si může požádat o přiznání statusu jen, pokud majetková účast této osoby a/nebo její podíl na hlasovacích právech na valné hromadě nebo obdobném orgánu v podniku činí méně než 50 %.

Varianta 3: Status sociálního podniku bude moci získat pouze taková fyzická nebo právnická osoba, která naplňuje podmínku nezávislosti na právnické osobě veřejného práva (dle § 20 občanského zákoníku) vyjádřenou především mírou majetkové účasti této osoby a/nebo jejím podílem na hlasovacích právech sociálního podniku.

Zákon o sociálním podniku

Status integračního sociálního podniku:

- podíl znevýhodněných zaměstnanců tvoří alespoň 30 % průměrného ročního počtu zaměstnanců přepočteného na úvazky (poměr zaměstnanců ze znevýhodněných skupin vůči celkovému počtu zaměstnanců se vyjadřuje v průměrných ročních přepočtených stavech zaměstnanců, do kterých se započítávají zaměstnanci s pracovní smlouvou a dohodou o pracovní činnosti)

a

- provádí prokazatelné aktivity směřující k dalšímu uplatnění těchto osob na trhu práce a/nebo sociální integraci a zajišťuje svým znevýhodněným zaměstnancům psychosociální podporu.

Zákon o sociálním podniku

Znevýhodněné osoby:

fyzické osoby se zdravotním postižením,
sociálně znevýhodněné fyzické osoby, které bude zákon definovat jako osoby:

- věkově znevýhodněné,
- s nízkou či obtížně uplatnitelnou kvalifikací,
- pečující o závislé členy domácnosti,
- s trestní minulostí,
- v bytové či hmotné nouzi,
- jinak ohrožené diskriminací na trhu práce

Zákon o sociálním podniku

Status sociálního podniku – údaje k žádosti o uznání:

- ✓ jméno, adresa sídla a identifikační číslo žadatele,
- ✓ pravidla pro účast zaměstnanců a členů na směřování podniku,
- ✓ doklad o tom, že více než 50 % svého zisku žadatel v minulém účetním období investoval do veřejně prospěšné činnosti nebo reinvestoval do rozvoje svého sociálního podniku a že zveřejňuje informace o využití případného zisku,
- ✓ prohlášení o tom, jakým způsobem žadatel při své činnosti respektuje místní potřeby a zásady environmentálně šetrného podnikání
- ✓ doklady o bezdlužnosti vůči daňové správě, sociálnímu a zdravotnímu pojištění,
- ✓ zakladatelské právní jednání
- ✓ doklad o právní osobnosti právnické osoby, pokud není patrný z veřejně přístupného rejstříku,
- ✓ účetní závěrka za minulé účetní období

Zákon o sociálním podniku

Status sociálního podniku – údaje k žádosti o uznání:

Žádost o status integračního sociálního podniku bude obsahovat dále:

-informace o tom, na zaměstnávání jaké znevýhodněné skupiny nebo skupin se chce žadatel zaměřit

-doklady o tom, jakou psychosociální podporu zajistí žadatel svým znevýhodněným zaměstnancům za účelem zlepšení jejich postavení na trhu práce.

Zápis statusu do veřejného rejstříku

Veřejně dostupná evidence sociálních podniků vedená MPSV

Zákon o sociálním podniku

Přiznání statusu sociálního podniku:

- ✓ povinnost využívat nejméně 50% podíl ze zisku na rozvoj sociálního podniku a/nebo k zajištění veřejně prospěšné činnosti
- ✓ oprávnění používat označení „sociální podnik“, „integrační sociální podnik“
- ✓ oprávnění využívat benefity určené pro sociální podniky
- ✓ povinnost zajistit participaci zaměstnanců na strategickém řízení sociálního podniku tak, že zaměstnanci a/nebo členové budou pravidelně a systematicky informováni o chodu podniku, výsledcích hospodaření a naplňování veřejně prospěšných cílů
- ✓ povinnost veřejně informovat o změnách svých skutečných majitelů ve smyslu zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti
- ✓ povinnost podrobit se kontrole ze strany správce agendy

Zákon o sociálním podniku

Přiznání statusu sociálního podniku:

- ✓ povinnost mít webové stránky, na nichž budou informace o činnosti sociálního podniku
- ✓ povinnost zahrnout údaje o naplňování podmínek pro udělení statusu do informací o tom, jakým způsobem naplňuje požadavky zákona a jak jeho činnost přispívá k veřejnému prospěchu a zveřejnit tyto informace způsobem umožňujícím dálkový přístup
- ✓ povinnost sociálního podniku oznamovat změny skutečností vztahujících se k údajům obsažených v evidenci registrujícímu orgánu

Zánik statusu: zánikem právnické osoby, ukončením podnikání fyzické osoby, smrtí fyzické osoby, rozhodnutím správce agendy o odnětí, pozbytí statusu na dobu jednoho kalendářního roku (integrační sociální podnik)

Zákon o sociálním podniku

Návrh benefitů pro sociální podniky:

- ✓ Komplexní opatření aktivní politiky zaměstnanosti založené na víceletém kontraktu (integračního) sociálního podniku a úřadem práce
- ✓ Subjekty využívající §78 zákona o zaměstnanosti se budou muset rozhodnout, zda budou nadále využívat této podpory nebo komplexní opatření APZ
- ✓ Zákon o veřejných zakázkách – některý typy zakázek by neměly být hodnoceny pouze „na cenu“, musí obsahovat povinné hodnocení kvality (konkurenční výhoda sociálních podniků)
- ✓ Zákon o veřejných zakázkách bude moci transponovat evropskou směrnici ve smyslu vyhrazení určitých typů zakázek pro sociální podniky
- ✓ Snadnější přístup k úvěrům (prozatím Česká spořitelna)

Aktéři sociálního podnikání

✓ Sociální podnikání je s ohledem na svou trojí prospěšnost spíše **problematika mezirezortního charakteru**.

✓ Reálná podpora sociální ekonomiky ze strany státu je blokována kompetenční nevyjasněností, pod koho toto průřezové téma spadá. Každý rezort má na starosti mnoho agend a nechce se mu přibírat si nové povinnosti.

✓ Jedná se o nové, sociálně inovativní téma, které „není nikomu přiděleno“ a nikdo si ho nechce dobrovolně přidat mezi své kompetence. Tato situace již řadu let výrazně snižuje šanci sociálního podnikání na rozvoj s podporou státu.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Kraje a obce
- TESSEA ČR
- Regionální platformy sociálních podniků
- odborná i laická veřejnost

Aktéři sociálního podnikání

✓ Pro rozvoj sociální ekonomiky a sociálních podniků je **klíčová komunikace všech článků, tedy relevantních partnerů**, z nichž mohou vzejít potenciální lídři a manažeři, případně zaměstnanci sociálních podniků. Do této komunikace a spolupráce mohou být zapojeny školy, organizace, které poskytují sociální služby, úřady práce, rozvojové agentury a samotné sociální podniky i společensky odpovědné korporace. Jejich spolupráce ale musí být dobrovolná a na principu win-win.

✓ Zákon o sociálním podnikání je nutný k vyjasnění základních pojmů tak, aby vznikla celospolečenská shoda. **Sociální podnik musí být vnímán v širší oblasti společenského života.** Jednou z možných cest, jak toho dosáhnout, je legislativní změna definice podnikání tak, aby definice podnikání zahrnovala i sociální podniky. Sociální podnikání je třeba vnímat jako podnikání s přidanou hodnotou, tedy podnikání se sociálním rozměrem.

TESSEA

✓ TESSEA ČR, z. s. (ve zkratce „TESSEA“) je nestátní nezisková organizace, jejím posláním je přispívat k rozvoji sociálního podnikání v ČR, s vazbou na činnost v regionech. TESSEA na bázi dobrovolnosti sdružuje sociální podniky z celé ČR, propojuje je, podporuje jejich zájmy a prezentuje je navenek. Současně jim a všem dalším zájemcům o téma podává aktuální informace o sociálním podnikání nejen v ČR, ale i jinde ve světě.

✓ TESSEA je autorem definic sociálního podnikání, sociálního podniku a integračního sociálního podniku, které jsou v souladu se znaky mezinárodní výzkumné sítě EMES. Tyto definice jsou v České republice běžně přejímané jako zaužívané a sdílené. Používají se ve stejné podobě od roku 2011. Jsou velmi důležité pro rozpoznání toho, kdo je sociálním podnikem.

TEMATICKÁ SÍŤ
PRO SOCIÁLNÍ EKONOMIKU

TESSEA - Východiska pro sociální podniky

- ✓ Politika, uznání a pochopení hodnot v prostředí,
- ✓ Ekosystém pro podporu vzniku a rozvoje SP
- ✓ Vnitřní nastavení a řízení samotných SP

V rámci politiky, uznání hodnot je třeba konstatovat, že hodnotové nastavení společnosti je za zenitem. Synonymem dneška je „globálně – technologicky – k maximálnímu růstu“ nebo jinak: „vyrobit – koupit – vyhodit“.

Současná politická reprezentace i společnost je (většinově) svázána těmito původními hodnotami, proto většinou chápe smysl a cíl SE a SP zkresleně. Co je sociální podnik se nedá vysvětlit, to se musí pochopit. SE a tedy i rozvoj SP je **cesta „od konzumu k humanitě“**, k posílení vztahů lidí a komunit. Platí zde další jednoduché synonymum: **„pomaleji – lokálněji – skromněji = udržitelně“**.

Pardubický kraj

✓ S ohledem na celospolečenskou prospěšnost takového podnikání se Pardubický kraj v roce 2013 rozhodl, že bude tyto aktivity systémově podporovat, a to jak formou **přímých dotací, tak i vzděláváním a osvětou.**

✓ Mezi formy podpory spolupráce patří **trojstranná dohoda o spolupráci** uzavřená mezi Pardubickým krajem, Hospodářskou komorou a Koalicí nevládek Pardubicka. V roce 2015 ve spolupráci s Akademií věd ČR byla zpracována analýza sociálního podnikání v Pardubickém kraji. Byla iniciována zahraniční spolupráce s Francouzským regionem Centre–Val de Loire a s Gruzii. Důležitá je také inspirace dobré praxe USA se zaměřením na sociální ekonomiku.

✓ **Dotační program Pardubického kraje** spočívá v možnostech čerpání ve dvou kategoriích:

1. Vznik nového sociálního podniku
2. Rozvoj stávajícího sociálního podniku

Minimální výše poskytnuté dotace činí 10 000 Kč, maximální výše 150 000 Kč na projekt. Povinná je 30% spoluúčast žadatele. Celková alokace dotačního titulu je 1,5 mil. Kč.

Moravskoslezský kraj

Klastr sociálních inovací a podniků – SINEC z.s. od jeho vzniku v roce 2013.

Ve stanovách klastru jsou ukotveny tyto cíle: koordinace rozvoje sociálního podnikání a sociálních inovací, podpora rozvoje zaměstnanosti znevýhodněných osob na trhu práce v regionu Moravskoslezského kraje.

Členové klastru jsou řádní i přidružení, klastr má 8 let zkušeností z koordinace 80 různých členských organizací, asi 4 tis. zaměstnanců.

Činnosti členských organizací jsou různorodé: výroba doplňků stravy, plastů, dřevovýroba, propagační předměty, výrobky pro udržitelnou domácnost, dále služby zpracování odpadů – oběhová ekonomika, digitalizace, ozvučování a reklama, balení a montáž, stavební činnost, gastronomie a catering, turismus, prádelny, údržba zeleně, šití, a dále sociální služby v rozsahu služeb dle Zákona o sociálních službách.

Sociální podnikání ve strategických dokumentech

- ✓ Strategický rámec Česká republika 2030
- ✓ Národní program reforem 2018
- ✓ Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje
- ✓ Souhrnný akční plán strategie restrukturalizace ÚK, MSK, KVK
- ✓ Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- ✓ Strategie sociálního začleňování 2021 - 2030

Sociální podnikání ve strategických dokumentech

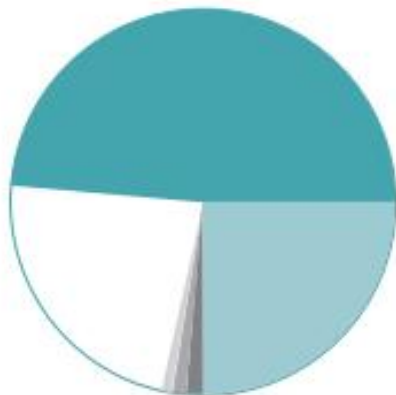

Koncepce podpory MSP na období 2014 – 2020, ve které je část podpory zaměřena i na začínající podnikatele. Zejména v hospodářsky slabých regionech je nutné podporovat právě tuto skupinu podnikatelů, která se může rekrutovat i z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob ohrožených či postižených sociální exkluzí.

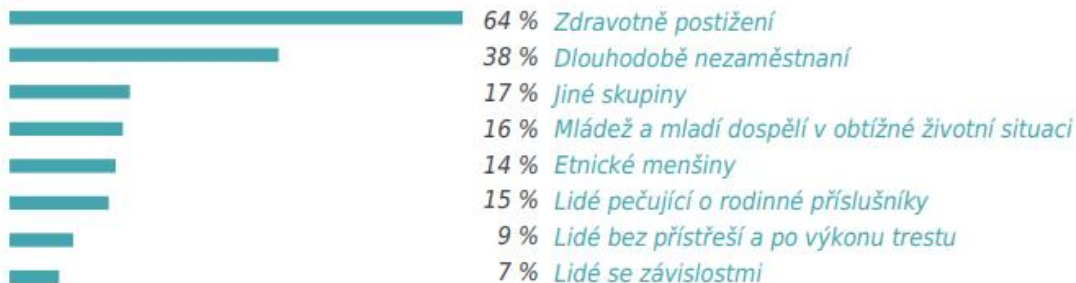
V Koncepci podpory malého a středního podnikání budou z ESF financována zejména opatření na podporu zaměstnanosti prostřednictvím samostatné výdělečné činnosti, podnikání a zakládání podniků, pomoci pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám, investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení a bude se soustředit také na podpory výzkumu, technologického rozvoje a inovací.

Sociální podniky

- společnosti s ručením omezeným (48 %).
- obecně prospěšné společnosti (25 %)
- spolky (9 %)
- OSVČ (7 %)
- družstva (6 %)
- ostatní právní formy

Sociální podniky

Co se týče oblasti podnikání, rostl mezi lety 2013 a 2015 podíl zahradnických služeb, údržby nemovitostí a úklidových prací (24 % podniků v roce 2015). Zvýšil se také podíl podniků zabývajících se prodejem (18 %), naopak klesl počet těch, které podnikají v pohostinství a ubytování (15 %) a v potravinářské výrobě a prodeji (15 %).[7]

24 %

podíl zahradnických služeb, údržby nemovitostí a úklidových prací

18 %

podíl podniků zabývajících se prodejem

15 %

počet těch, kteří podnikají v pohostinství a ubytování

15 %

počet těch, kteří podnikají v potravinářské výrobě a prodeji

Podniky oslovené v roce 2015 zaměstnávaly v průměru 17 zaměstnanců, z toho 13 znevýhodněných. Oproti roku 2013 došlo k nárůstu celkového průměrného počtu zaměstnanců o 2 a počtu zaměstnanců z cílových skupin o 3.[8] Dle šetření MPSV z roku 2018 zaměstnávaly podniky podpořené z OP LZZ průměrně 14,4 zaměstnanců, z toho 10,2 se znevýhodněním.[9]

Podniky oslovené v roce 2015 zaměstnávaly v průměru 17 zaměstnanců, z toho 13 znevýhodněných.

Dle šetření MPSV z roku 2018 zaměstnávaly podniky podpořené z OP LZZ průměrně 14,4 zaměstnanců, z toho 10,2 se znevýhodněním.

Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek

Sociální podnikání je v mnohém provázané se **sociálně odpovědným zadáváním veřejných zakázek**.

V českém prostředí je odpovědné zadávání spojené především s možností stanovit si v zadávací dokumentaci zvláštní podmínky. Jednou z nich může být podmínka, aby zájemce při realizaci konkrétní zakázky zaměstnal určitý počet dlouhodobě nezaměstnaných osob. V některých evropských zemích se odpovědné zadávání uplatňuje také u dodávek materiálu či výrobků a upřednostňují se místní výrobci či výrobky s nízkou ekologickou stopou.

Veškerá činnost zadavatele prováděná v procesu směřujícím k zadání konkrétní veřejné zakázky musí být vždy, ať se jedná o jakoukoli zakázku s jakýmkoliv rozsahem, v souladu se základními zásadami uvedenými v § 6 zákona o veřejných zakázkách. Jsou to zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, přičemž všechny tři se vzájemně prolínají a velice úzce spolu souvisí.

Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek

Těžiště legislativní úpravy - směrnice EP a Rady č. 2014/24/EU, o zadávání veřejných zakázek a zrušení směrnice č. 2004/18/ES, která stanovuje cíle a priority odpovědného zadávání veřejných zakázek a byla implementována **zákonem č. [134/2016 Sb.](#), o zadávání veřejných zakázek**

Dle § 37 odst. 6 ZZVZ zadavatel dále může vyhradit účast v zadávacím řízení určitým dodavatelům podle § 38, tedy dodavatelům zaměstnávajícím na chráněných pracovních místech podle zákona o zaměstnanosti alespoň 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců. Tuto skutečnost dodavatel musí uvést v nabídce společně s potvrzením Úřadu práce České republiky.

Dle § 116 odst. 2 písm. d) ZZVZ mohou být kritériem kvality zejména sociální, environmentální nebo inovační aspekty. Zadavatel v rámci takového postupu přiřadí nabídkové ceně pouze určitou váhu, přičemž ve zbytku stanoví kritéria kvality (rovněž s určitou vahou).

Závěrem

„Sociální podnikání spojuje lidi a instituce
na pilíři společně sdílených hodnot“

Kontakt

Děkuji za pozornost
a těším se na spolupráci

Ing. Vojtěch Beck

tel. 604 329 012

E-mail: vojtech.beck@gmail.com